

Ear-Chi
V7H2P5

วารสารการศึกษาปฐมวัย
ปีที่ 7 ฉบับที่ 2 เมษายน 2546

ทัศนะการศึกษาปฐมวัย :

ครูปฐมวัยกับการสอนการเรียนรู้ร่วม

วารุณี สกุลภารักษ์*

ผศ. วารุณี สกุลภารักษ์
โรงเรียนสาธิตอนุบาลละอออุทิศ
สถาบันราชภัฏสวนดุสิต

- * วุฒิการศึกษา : ครุศาสตรบัณฑิต
การศึกษามหาบัณฑิต (การศึกษาปฐมวัย)
- * เกียรติประวัติ เครื่องราชอิสริยาภรณ์
ปี 2540 เครื่องราชอิสริยาภรณ์ ช้างเผือก (ตช)
ปี 2542 เครื่องราชอิสริยาภรณ์ ทวีมงกุฎไทย (ทม)

“จากความรู้สึกรักที่ได้อยู่กับลูกเด็ก ทำให้เกิดความรัก ความเมตตา ความปรารถนาดี ความห่วงใย ต้องการเห็นเขาเป็นคนดีของสังคม เด็กปกติที่เรียนร่วมอยู่ด้วยกัน จะมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีจิตใจงดงาม และมีจริยธรรมในตนเองมากขึ้น จากการเรียนร่วม เป็นการปลูกฝังพื้นฐานทางจิตใจที่จะต้องปฏิบัติตนเป็นคนดีของสังคมในชีวิตประจำวันของเด็กต้องพบเห็น”

การจัดการศึกษาโดยจัดให้มีการเรียนร่วมมีความสำคัญมากสำหรับครู เหตุเพราะเด็กที่เข้ามาเรียนร่วมเป็นทั้งเด็กมีปัญหา สุขภาพ มีปัญหาความพิการ หรือมีความต้องการพิเศษที่ครูจะต้องพร้อมที่จะช่วยเหลือ หลักสูตรการศึกษาเพื่อการผลิตครูจะต้องให้ความสนใจกับการศึกษาแบบการเรียนร่วมให้มากขึ้น เพราะเด็กทุกคนควรมีสิทธิ์และมีโอกาสในการเรียนรู้อย่างเท่าเทียมกัน

จากประสบการณ์ที่ได้สอนเด็กเรียนร่วมพบว่าเด็กมีความต้องการเหมือนเด็กปกติทั่วไป ต้องการความรัก การโอบกอด การเอาใจใส่ ความใกล้ชิด และการช่วยเหลือ ครูต้องส่งเสริมให้เด็กใช้ประสาทสัมผัสการฟัง การพูด การช่วยเหลือตัวเอง เช่นเดียวกับปกติ โดยเฉพาะการพัฒนาทักษะจากการฟัง แล้วฝึกให้เด็กนำไปถ่ายทอดเป็นเรื่องราวอย่างมีความหมาย กระตุ้นให้เด็กรู้จักการแก้ปัญหาในสถานการณ์ที่สามารถปฏิบัติได้ เช่นกับเด็กทั่วไป ครูต้องเปิดโอกาสให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษได้คิดจินตนาการจากการวาดรูปโดยอิสระให้เด็ก

เล่าเรื่องราวจากการวาดภาพ นำมาเชื่อมโยงกับหน่วยการเรียนรู้ การสอน ซึ่งถ้าครูใส่ใจเด็กจะสามารถทำได้ เช่น เรียนเรื่องนก เด็กจะตั้งชื่อภาพว่า นกกกำลังบินเข้ารัง เรียนเรื่องแมลง เด็กจะตั้งชื่อเรื่องว่า ผีเสื้อกำลังดมดอกไม้ เป็นต้น เด็กที่ต้องการพิเศษสามารถเรียนร่วมได้ อยู่ที่ครูต้องสังเกตเด็กอย่างเข้าใจ

ภารกิจสำคัญของครูที่สอนเด็กเรียนร่วมคือการสังเกต ครูต้องสังเกตให้ได้ว่า เด็กมีจุดเด่นจุดด้อยอะไรอยู่ เด็กต้องการการช่วยเหลือและสนับสนุนในด้านใด จากประสบการณ์สอนเด็กตามอดร่วมชั้นปกติ ซึ่งต่อไปนี้ผู้เขียนจะเรียกว่า “เอมมี” ซึ่งเป็นเด็กตามอดสนิท จากการสอนและการสังเกตของครูพบว่า “เอมมี” มีสมาธิในการฟังดี จดจำเรื่องราวที่ได้เรียนรู้ได้ สามารถตอบคำถามจากเนื้อเรื่องต่าง ๆ ที่ครูสอนได้ ข้อค้นพบอย่างหนึ่งที่น่าสนใจคือ เด็กที่เข้าเรียนร่วมแต่ละคนจะมีลักษณะเฉพาะ ถ้าครูเข้าใจจะช่วยให้ครูสามารถพัฒนาเด็กได้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

สิ่งหนึ่งที่ครูต้องใส่ใจคือการเปิดโอกาสให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมระหว่างเด็กที่มีความบกพร่องกับเด็กปกติ โดยสอนให้เด็กปกติมีน้ำใจช่วยเหลือเอื้อเฟื้อ ช่วยหยิบของจูงมือ โดยการเป็นอาสาสมัครหมุนเวียนกัน ช่วยรับผิดชอบดูแลการช่วยเหลือเอื้อเฟื้อและเมตตาต่อการปฏิบัติเหล่านี้จะทำให้เด็ก ๆ ได้เรียนรู้ร่วมกันอย่างมีความสุข ครูอาจพบปัญหาที่เกิดขึ้นอยู่บ้าง สิ่งที่คุณต้องระวังคือความเป็น

ปฐมวัยทั้งคู่ เช่น การจูงเพื่อนวิ่งทำให้เด็ก สะดุดล้ม บางคนอาจเล่นแรง บีบแขน ดึงผม โดยไม่ได้ตั้งใจ หรือด้วยความไม่เข้าใจของเด็ก ดังนั้นการให้เด็กดูแลกันควรอยู่ในสายตาครู ตัวอย่างเช่น ปัญหาหนึ่งที่ผู้เขียนพบคือ วันหนึ่ง ในการเรียกเข้าแถวตอนเช้า ขณะที่เอมมีลงสนาม กับเพื่อน ๆ ต่างคนต่างเล่นกันเพลิน พอครู ให้สัญญาณเข้าแถว ทุกคนจะวิ่งมาเข้าแถว ปลดปล่อยให้เด็กเอมมียืนอยู่คนเดียว ในกรณีนี้ครู ต้องให้เด็กเรียนรู้แก้ปัญหา ทั้งเด็กอาสาสมัคร และเด็กพิการซึ่งในเหตุการณ์นี้พบว่า เด็กที่ อาสาดูแลก็ได้ วิ่งไปพาเพื่อนมาเข้าแถว ปัญหา ไม่สิ้นสุดเท่านั้น ครูต้องเข้าถึงความรู้สึกของเด็ก ต้องการพิเศษ ครูต้องปลอบใจเด็กให้คำอธิบายที่ เด็กเข้าใจ เช่น “เพื่อนทุกคนน่ารักและห่วงใยหนู ไม่มีใครทิ้งหนูหรอกค่ะ” เป็นต้น

การสอนเด็กเรียนร่วมในภาคปฏิบัติจริง ครูต้องสอนให้ตรงกับสภาพของเด็ก เช่น เอมมี ต้องการใช้สัมผัสเป็นอย่างมากเพราะเด็ก ตาบอด ตัวอย่างเช่น ในการเล่นสนาม ครูควร จะแนะนำการเล่นให้เด็กช่วยเหลือตนเอง จาก การสัมผัสโดยให้สัญญาณการส่งเสียงว่า เดินหน้า เลี้ยวซ้าย เลี้ยวขวา ก้าวขึ้นบันได นั่งลงแล้ว สิ้นไม่สิ้นลงมา ลุกขึ้นยืนแล้วใช้มือเดินหาบันได เพื่อขึ้นไปเล่นใหม่ ครูจะบอกให้และดูแลอยู่ ใกล้ ๆ ในขณะที่เดียวกันจะบอกเด็กปกติว่าให้ ระมัดระวังเพื่อนด้วย อาจจะมีวิ่งชนได้ เพราะ เด็กวัยนี้เป็นวัยชอบวิ่งอยู่แล้ว

การสอนเด็กเรียนร่วมอย่างเข้าใจ โอกาสที่ครูจะพัฒนาเด็กได้ทั้งเด็กปกติ และเด็ก พิการ ดังตัวอย่างเช่น เด็กตาบอดซึ่งเรียนร่วม กับเด็กปกติ แม้จะเป็นเด็กปฐมวัยก็ตาม จากการ สังเกตของครู การสนับสนุนจากเพื่อนอาสา การสอนและฝึกที่ครูให้แก่เด็ก สามารถที่จะ พัฒนาเด็กพิการได้เต็มศักยภาพ ตัวอย่างเช่น “เด็กเอมมี” หลังจากที่เด็กได้เข้าเรียนมาถึงปัจจุบัน เอมมีสามารถเข้าสังคมกับเด็กปกติได้อย่างมี ความสุข พัฒนาดนเองให้มีศักยภาพที่สามารถ ช่วยเหลือตัวเองได้ ในการแต่งตัว ตัว เก็บของ ไข่ของตนเองได้ ของใช้ทุกอย่างของเอมมีจะมี อักษรเบล ดัดไว้เพื่อให้สัมผัสได้ ในช่วงตอนเย็น ทางศูนย์จะมารับเอมมี เพื่อไปฝึกอักษรเบล นอกจากนี้ทางโรงเรียนยังมีการสอนกิจกรรม พิเศษ เช่น ดนตรี คอมพิวเตอร์ พละ วายน้ำ ซึ่งเด็กต้องเดินไปเรียนตามห้องต่าง ๆ ในกรณี ที่เด็กต้องเดินต่างสถานที่ ครูควรให้เด็กจับแขน เดินตาม เพื่อความปลอดภัย

ในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ครูต้องเข้าใจ เด็กให้มาก ข้อสำคัญต้องมีพี่เลี้ยงก่อนทุกครั้ง เพื่อให้เด็กรับรู้ แล้วจึงปล่อยให้เล่น ในกิจกรรม ดนตรี เด็กจะมีส่วนร่วม ในการเต้นประกอบ เพลง ช่วยแนะนำท่าทางโดยเฉพาะเอมมีเรียน รู้จากการจับแขนจับมือ ในช่วงแรก แล้วให้ เด็กปฏิบัติเอง กิจกรรมคอมพิวเตอร์ให้นั่งคู่กับ เพื่อน กิจกรรมพละให้เด็กฝึกบริหารร่างกาย ครูจะช่วยบอกท่าบริหารครั้งแรกแล้วให้ปฏิบัติเอง

กิจกรรมว่ายน้ำ มีครูสอนว่ายน้ำดูแลอย่างใกล้ชิด เด็กสามารถว่ายน้ำได้อย่างสนุกสนานและปลอดภัย การจัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียน ต้องอำนวยความสะดวกกับเด็กเรียนร่วม เพื่อให้เกิดความคล่องตัว ในการปฏิบัติด้วยตนเอง ครูผู้สอนเด็กเรียนร่วมต้องสร้างทัศนคติที่ดีและถูกต้องระหว่างพ่อแม่ของเด็กปกติกับพ่อแม่ของเด็กที่มีความบกพร่อง ในด้านการดำรงชีวิต การเรียนรู้ของเด็กที่มีความบกพร่อง ที่ต้องมีส่วนร่วมในสังคม ให้เด็กที่มีส่วนร่วม มีความภูมิใจว่าเขาไม่ได้ถูกทอดทิ้ง และไม่เป็นการะ ต่อสังคม ครูผู้สอนควรพบปะพูดคุยกับ ผู้ปกครอง เด็กเรียนร่วมให้มีศักยภาพ เกิดความมั่นใจ ให้ ผู้ปกครองมีส่วนร่วมกับครูอย่างต่อเนื่อง

การสอนเด็กเรียนร่วม ครูต้องประเมิน พัฒนาการของเด็กเช่นกับเด็กคนอื่น การให้ ความรัก ความเมตตา ความปรารถนาดี ความ ห่วงใยต่อเด็ก จะช่วยเด็กให้เด็กเป็นคนดีของ สังคม มีจริยธรรม และสามารถเรียนรู้ด้วยตนเอง เช่นเดียวกับเด็กปกติทั่วไป

อย่างไรก็ดีนอกจากครูผู้สอน พ่อแม่ ผู้ปกครอง และเพื่อนแล้ว ทุกคนในสังคมควรมีส่วนช่วยสนับสนุนส่งเสริมพัฒนาเด็กเรียน ร่วมด้วยกันทุกฝ่าย จะทำให้เด็กเรียนร่วมมี ประสิทธิภาพมากขึ้น เพราะเขาก็คือคนหนึ่ง ใน สังคม เช่นกัน

